

Ugo Biggeri: “La banca ètica no està al servei de la xarxa social, és de la xarxa social”

Ugo Biggeri presideix la Banca Popolare Etica italiana, un dels principals bancs ètics europeus. Creat fa 13 anys pels col·lectius socials d'aquell país, avui té 38.000 socis que promouen una gestió responsable dels diners. Aquest setembre, Biggeri ha estat a Barcelona per avançar en la integració entre Fiare i l'entitat italiana, una llavor que, quan germini, convertirà Fiare en el primer banc ètic cooperatiu de l'Estat espanyol. En aquesta conversa, Biggeri reflexiona sobre els límits i els reptes de futur de la banca ètica.

Per què la majoria dels bancs són especulatius?

Perquè les lleis que regeixen els mercats afavoreixen la inversió especulativa. Només el 37% de l'estalvi dels 30 bancs més grans del món s'inverteix en economia real. La resta serveix per especular amb qualsevol cosa imaginable, fins i tot amb la crisi d'Espanya. Les lleis del mercat tenen dos problemes bàsics: d'una banda, l'avaluació en el món de les finances és trimestral i no pot solucionar els problemes socials i ambientals, que requereixen solucions a llarg termini. D'altra banda, les regles de prudència del risc s'allunyen del sentit comú. S'associa curt termini amb

“Només el 37% de l'estalvi dels 30 bancs més grans del món s'inverteix en economia real”

menor risc i pot semblar menys arriscat invertir en Lehman Brothers que en una cooperativa social, tot i que s'hagi demostrat el contrari. Calen solucions polítiques per canviar les regles dels mercats.

Els darrers mesos hem vist com a l'Estat espanyol s'han rescatat els bancs amb diners públics. Què hauríem de fer amb els bancs descapitalitzats?

Els ciutadans només podem canviar el lloc on dipositem els estalvis, però els polítics podrien fer moltes coses abans de decidir si nacionalitzen els bancs. Per exemple, prohibir els derivats purament especulatius, que permeten especular sobre qüestions com la calor que afecta una collita de blat d'un inversor que no té blat. També podrien establir la taxa per a les transaccions

financeres, que faria augmentar la transparència. Cal tenir en compte també que els bancs públics no sempre actuen correctament. Per exemple: Royal Bank Scotland (del Regne Unit) es va nacionalitzar, però fa pressió contra la regulació dels mercats financers, és a dir, fa lobby contra el mateix govern.

La solució, doncs, està en mans dels polítics?

Sí. Tanmateix, els ciutadans tenim un problema encara més greu que el rescat dels bancs: el deute públic que haurem de pagar. És molt absurd que siguin els mercats els qui regulin els interessos del deute públic!

En què es diferencia la banca ètica de la banca capitalista?

La banca ètica respon a les preguntes sobre claredat i

transparència dels estalviadors. No és una banca al servei de la xarxa social, sinó una banca de la xarxa social amb un nivell de transparència que cap altre banc no pot igualar. Per tant, genera confiança. La gent desconfia dels mercats, però un banc clar i transparent sobre l'estalvi manté tota la confiança dels estalviadors. Per altra banda, la banca ètica promou la participació dels ciutadans de manera mutualística. És una forma moderna de mutualisme que combina l'arrelament territorial i la visió de futur.

“No és el mateix un banc responsable que un banc ètic”

Un banc que no té un model cooperatiu o democràtic es pot considerar ètic?

No és el mateix un banc responsable que un banc ètic. El concepte de banca ètica va néixer a Itàlia i en alguns països del sud d'Europa i es basava en el control de la governança i en la coparticipació de la xarxa social. És una banca amb la voluntat política de transformació. En canvi, al nord d'Europa van sorgir els bancs responsables: entitats eficients, transparents, que treballen per a la col·lectivitat, però que no tenen una vocació política transformadora. No estan, per exemple, interessats a instaurar la taxa sobre les transaccions financeres. Són dos enfocaments diferents, però molt propers.

Posi'ns un exemple d'una inversió que consideri ètica i un altre d'una inversió que no faria mai Banca Popolare Etica.

No donaríem suport, per exemple, a un fons de pensions que inverteixi en instruments financers basats en accions d'empreses que fan desaparèixer llocs de treball. Per a nosaltres, la inversió ètica es basa en l'economia real. Financem projectes que serveixen per donar feina a cooperatives, com Libera Terra, una iniciativa que fa front a la criminalitat cedint a les cooperatives agràries les propietats que el govern confisca a la màfia italiana. Cada vegada que la màfia fa una acció violenta, com cremar camps, aquestes cooperatives reben una quantitat de diners de BPE superior al cost de les destrosses. Així, hem aconseguit que la màfia no cremi gairebé res. També invertim en necessitats quotidianes, com les associacions que necessiten un crèdit per comprar un local.

L'estructura de Banca Popolare Etica, i també de Fiare, és original. Com l'explicaria?

Ens basem en la figura del 'banquer ambulat', és a dir, persones que obren noves seus de manera autònoma i que treballen sense incentius. La manca d'incentius és una garantia per als estalviadors. La nostra estructura té dos eixos que treballen de manera paral·lela: l'operatiu i l'associatiu, basat en voluntaris. També separem l'avaluació financera de l'avaluació èticsocial. La segona la fa un comitè d'avaluadors que es fixa en la validesa social dels projectes i això és clau per mantenir la morositat baixa.

Precisament les xifres del darrer baròmetre de les finances ètiques de l'Estat espanyol mostren que la

banca ètica té una morositat més baixa que la banca capitalista. La crisi no afecta la morositat de BCE?

El creixement de la morositat és un problema per a tota la banca, també per a BPE. Amb la crisi, la nostra morositat ha crescut de l'1% a l'1,1%, una xifra petita en relació amb el 6% de morositat mitjana dels altres bancs, però que ens fa estar atents. Calculem que la morositat seguirà creixent perquè moltes cooperatives disposaven d'uns recursos dels ajuntaments, que s'han esgotat. Per a nosaltres, el més interessant és que buscarem la solució d'aquest moment difícil juntament amb les cooperatives. Per exemple, hem impulsat un projecte de microcrèdits, que servirà per capitalitzar les cooperatives amb problemes per subsistir.

“Molts projectes socials tenen una economia fràgil, però són molt resistents a llarg termini”

Què els hauríem d'exigir als bancs capitalistes perquè siguin més ètics?

Un ciutadà sol pot fer poca cosa, cal que ens organitzem en moviments ciutadans. A Anglaterra, per exemple, la revista *Ethical Consumer* impulsa la campanya "Move your money", en què els ciutadans poden consultar els bancs del Regne Unit que operen millor. Es tracta d'un moviment facilitador. Individualment, sempre podem fer la petició de transparència a la nostra entitat, però és difícil perquè, en general, la banca no vol ser transparent.

És optimista amb la futura integració de Fiare i Banca Popolare Etica?

Preveig un molt bon futur. Fiare serà capaç d'oferir la majoria de serveis dels bancs tradicionals. Haurem de buscar fórmules més lleugeres que les clàssiques oficines bancàries perquè el model d'avui no pot ser el de fa deu anys. Sóc optimista sobretot perquè a

l'Estat espanyol hi ha el moviment dels Indignats i això és una oportunitat. Les peticions que els Indignats i Occupy Wall Street fan als bancs s'assemblen molt a les que fa vint anys teníem quan vam constituir la BPE.

És a prop l'horitzó d'una cooperativa europea de crèdit?

La integració de Fiare i Banca Popolare Etica és el primer pas d'un projecte de banca cooperativa europea. Aquesta mateixa fusió es podria dur a terme en altres països, però volem ser prudents. La cooperativa europea és un horitzó de futur, però pot ser que hi n'hagi d'altres. Dependrà dels nostres dos objectius: el cooperativisme i la mutualitat.

“Les peticions que els Indignats i Occupy Wall Street fan als bancs s'assemblen molt a les que teníem quan vam constituir la BPE”